

УТВЪРДИЛ:

ИНЖ. КАТЕРИНА ДОЛОВА

ДИРЕКТОР

УКАЗАНИЯ, ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ

ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕХАНИЗМА И АЛГОРИТЪМА ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ СЛУЧАИ НА УСТАНОВЯВАНЕ РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО И УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА В

ПГТ „ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ“ – ГР. ПЛОВДИВ

Настоящите указания са разработени във връзка със Заповед № РД09-3543/01.11.2023г. на Министъра на образованието и науката и приложеният към нея: **Механизъм** за повишаване капацитета на педагогическите специалисти за подобряване на сигурността на средата в училище посредством предотвратяване на разпространението и употребата на наркотични вещества. Основна цел на разработения от МОН документ е очертаване на рамки на съвместен механизъм за предотвратяване на разпространението и употребата на наркотични вещества в училищата.

1. **ПАРТНЬОРИ**, работещи съгласно Механизма съгласувано с училището за предотвратяване на разпространението и употребата на наркотични вещества сред учениците.

- ✦ МЗ – Министерство на здравеопазването
- ✦ МОН – Министерство на образованието и науката
- ✦ МВР – Министерство на вътрешните работи
- ✦ ДАЗД – Държавна агенция за закрила на детето
- ✦ НСОРЕБ – Национално сдружение на общините в Република България
- ✦ ОДМВР – Областна дирекция на Министерството на вътрешните работи
- ✦ ОБСНВ – Общински съвети по наркотични вещества
- ✦ ПИЦ – Превантивно-информационни центрове
- ✦ НСНВ – Национален съвет по наркотични вещества
- ✦ Неправителствени организации

2. **НАСОКИ ЗА РАБОТА** на училищната общност по отношение предотвратяване на разпространението и употребата на наркотични вещества.

✦ Информираност

❖ Превенция – необходимо е осигуряване на информация на подрастващите за вредите от употребата на наркотични вещества и последствията, които те могат да имат върху здравето, ученето и бъдещето на ученика. Това може да се осъществи чрез провеждане на информационни кампании, уроци, насочени към превенция на наркотиците, организиране на дискусии и семинари и др. Да се обърне внимание на:

- *опасността от новите дизайнерски дроги и наркотични вещества*, които причиняват трайни щети върху психиката на личността, а в доста чести случаи водят и до летален изход. Едни от най-разпространените наркотични вещества в Р България са марихуаната и синтетичните наркотични вещества – амфетамини, но в последните години навлязоха райски газ и комбинирани наркотични субстанции;

- при интерпретиране на темата за употребата и злоупотребата с психоактивни вещества в контекста на новите вещества, които се разпространяват, не стои въпросът за пристрастяването, а за *трайни и продължителни увреждания и загуба на живот*.

❖ **Разпознаване на случаи на употреба на наркотични вещества от ученици и подрастващи и реакция в такива ситуации.** Информирани и обучение на педагогическите и непедагогическите специалисти, на родителите и работещите с подрастващи за **признаци, които могат да помогнат при разпознаването на случаите на употреба:**

- *Физически промени* - необичайни покачвания или загуби на тегло, красноречие, необичайно разширени или стеснени зеници, осезаеми промени във външния вид (кожни проблеми, negliжирана визия и пр.).

- *Промени в поведението и настроението* - Учениците и подрастващите, които употребяват наркотични вещества, често проявяват промени в поведението и настроението си. Това може да включва изолация, намалена учебна успеваемост, нередовно посещаване на училище, промени във връзките със семейството и приятелите, агресивност, раздразнителност, депресия или еуфория.

- *Финансови проблеми* – при употребяващите наркотични вещества често възникват финансови проблеми. Те може да се опитват да събират пари по необичаен начин или да проявяват необяснимо поведение на недостиг на средства.

- *Пропуски и незадоволителни резултати в училище* - Употребата на наркотични вещества може да доведе до нередовно посещаване на училище, пропуски на уроци или незадоволителни резултати в учебните постижения.

Необходимо е да се отбележи, че е от значение да се наблюдават повече от един от посочените признаци и да се подходи внимателно към събиране на допълнителна информация посредством разговор с ученика, да се привлече училищния психолог при изясняване на възникналата хипотеза, да се проведе разговор със съученици на ученика и др., преди да се предприемат следващите стъпки.

✚ **Реакции на педагогически специалисти и на непедагогически персонал в случаи на констатиране на разпространение на наркотични вещества.**

❖ **Сигнализиране** - Педагогическите специалисти или непедагогическият персонал са длъжни да сигнализират на отговорните лица в училището, директора и заместник-директор, за констатирането на разпространение на наркотични вещества. Сигналът трябва да бъде предаден възможно най-скоро след узнаването, за да се предприемат подходящи мерки.

❖ **Документиране на случая** - Необходимо е да се документират всички подробности относно констатирания случай на разпространение на наркотични вещества. Това може да включва датата, часа и местоположението на инцидента, имената на засегнатите ученици и всички други важни факти. Документирането се осъществява чрез писмен доклад (*Приложение 15*), който се регистрира с вх. номер в деловодството.

❖ **Спазване на процедури:** Педагогическите специалисти и непедагогическият персонал са длъжни да спазват следната Процедура за реагиране при установени случаи на разпространение на наркотични вещества.

✚ **Създаване на Екип за взаимодействие с отговорните институции.** Екипът е мултидисциплинарен и включва представител на отдела за закрила на детето в дирекция „Социално подпомагане“, на районното управление на полицията (РУП), на регионалното управление на образованието (РУО), на общинския съвет по наркотичните вещества (ОбСНВ).

✚ **Планиране на дейности.**

❖ Директорът изготвя при необходимост **план за подкрепа** на засегнатия ученик или план за превенция с цел предпазване на останалите ученици от употреба и злоупотреба с наркотични вещества.

❖ **Ръководството на училището и здравните служби планират** съвместни дейности, които да насочат учениците към здравословен начин на живот и да ги предпазят от употреба на наркотични вещества. Това може да включва информационни кампании, предоставяне на консултации и подкрепа на учениците и техните семейства.

❖ **Екипът за взаимодействие с отговорните институции планира** съвместно дейности за ограничаване и прекратяване на последствията от употребата и разпространението на наркотици.

✚ **Взаимодействие на страните по случая и компетентните институции:**

❖ **Взаимодействие на училищното ръководство със здравните служби в случай на употреба на наркотични вещества.**

В случай на употреба на наркотични вещества в училище взаимодействието между училищните органи и здравните служби е от изключителна важност и е от съществено значение за предотвратяване на употребата на наркотични вещества сред учениците и за осигуряване на подходяща помощ на засегнатите лица.

Аспекти на взаимодействието със здравните служби:

• *Идентификация и сигнализиране:* Училищното ръководство и психолозите се обучават относно разпознаване на признаците на употреба на наркотични вещества от учениците. При установяване на такива признаци психолозите задължително уведомяват директора на училището, който от своя страна е длъжен да сигнализира здравните служби.

• *Сътрудничество със здравните служби:* Ръководните органи на училището си сътрудничат със здравните служби, за да осигурят подходяща подкрепа и помощ на учениците, които употребяват наркотични вещества. Това може да включва консултации със специалисти, предоставяне на информация и обучение на учители и персонал, както и създаване на програми за превенция и рехабилитация.

• *Планиране на дейности:* Ръководството на училището и здравните служби планират съвместни дейности, които да насочат учениците към здравословен начин на живот и да ги предпазят от употреба на наркотични вещества. Това може да включва информационни кампании, предоставяне на консултации и подкрепа на учениците и техните семейства.

• *Обмен на информация:* Училищното ръководство и здравните служби определят механизми за обмен на информация относно случаи на употреба на наркотични вещества в училище с оглед по-добро разбиране на проблема и вземане на подходящи мерки за неговото решаване.

• *Подкрепа на засегнатите ученици:* Ръководните органи на училището и здравните служби работят заедно, за да осигурят подходяща подкрепа и помощ на учениците, които са засегнати от употреба на наркотични вещества. Това може да включва психологическа подкрепа, консултации със специалисти и участие в програми за рехабилитация.

❖ **Взаимодействие на учениците с училищното ръководство и отговорните институции в случай на разпространение и на употреба на наркотични вещества.**

Необходимо е да бъдат осигурени административни възможности учениците да сигнализират в случай, че станат свидетели на разпространение или употреба на наркотични вещества или ако са били принуждавани или склонявани да закупуват наркотици от свои съученици или лица в или извън училище. Това включва:

• *Информирание на училищното ръководство:* Учениците се обръщат към училищното ръководство – директор или заместник-директор, и го информират за ситуацията с разпространение или употреба на наркотични вещества, на която са станали свидетели.

- *Информирание на училищния психолог:* Учениците имат право да се консултират с училищния психолог. Тези специалисти могат да предложат подходящи решения и да предоставят подкрепа както на засегнатия ученик/ученици, така и на учениците, които съобщават за случаи на разпространение и на употреба на наркотични вещества.

- *Създаване на условия за подаване на анонимни сигнали:* Училищното ръководство осигурява възможности в училището за анонимно съобщаване от учениците на информация за употреба на наркотици или разпространение на наркотици. Това се осъществява посредством анонимната кутия за жалби и сигнали или телефонни линии, например: 116 111.

- *Информирание на учениците за възможности да се обръщат и директно към органите на реда:* Ръководството на училището чрез класните ръководители е длъжно да информира учениците за възможностите да се обръщат и директно към органите на реда, в случай че ученик се почувства сериозно застрашен от ситуации на принуждаване или склоняване да закупува наркотици от свои съученици или лица в или извън училище или стане свидетел на такава ситуация. Органите на реда разполагат със специализирани екипи и ресурси, които помогнат в борбата с употребата на наркотици в училищната общност.

- Важно е да се знае, че възрастова особеност на подрастващите тийнейджъри, когато най-често се случва първият досег с наркотични вещества, е характерна със стремежа да се експериментира, но същевременно подрастващите се страхуват за себе си, усещат, че имат по-ниска волева устойчивост да устояват на натиска на връстници, които могат да ги тласкат към рисково поведение, и са по-склонни да се доверят на възрастен от училище, авторитет за тях, отколкото да споделят в семейната среда. В този смисъл педагогическите специалисти следва да се стремят да изграждат отношения на доверие с подрастващите и да приемат всеки постъпил от тях сигнал с необходимата сериозност.

❖ **Комуникация с родителите в случаи на установяване на разпространение и употреба на наркотични вещества от децата им.**

Комуникацията с родителите от страна на училището като институция е от съществено значение в случай на установяване на разпространение и употреба на наркотични вещества от учениците, както и за решаването на проблема с употребата на наркотични вещества в училище. Тя трябва да бъде информативна, открита и съдържателна, с акцент върху подкрепата и ресурсите, налични за засегнатите ученици и техните родители.

Аспекти на комуникацията с родителите:

- *Информирание:* Директорът е длъжен да запознае родителите с влезлите в сила Указания за действие при работа в случаи на разпространение, употреба и/или държане с цел разпространение на наркотични вещества или техните аналози в училищата и прилежащата им територия. Ръководството на училището информира родителите за случаи на установена употреба или разпространение на наркотични вещества от децата им в училището. Тази информация се предоставя възможно най-скоро, за да се осигури разбиране за сериозността на проблема.

- *Открита комуникация:* Необходимо е да се поддържа открита и прозрачна комуникация с родителите. Трябва да се предоставят ясни и точни детайли относно случая, включително мерките, които са взети от училището и здравните служби. Родителите се информират за възможностите за подкрепа и помощ, които са налични.

- *Индивидуален подход:* Всеки случай се разглежда индивидуално, като се вземат предвид нуждите и специфичните обстоятелства на детето и неговото семейство. Родителите се канят на среща с ръководството на училището и представители на здравните служби, за да обсъдят възможния подход и действия.

- *Предоставяне на ресурси и подкрепа:* Родителите се информират от училищното ръководство за наличните ресурси и програми за подкрепа на децата, които

са засегнати от употребата на наркотични вещества. Това може да включва консултации със специалисти, участие в рехабилитационни програми или други форми на помощ.

- **Сътрудничество и последователност:** Необходимо е да се установи сътрудничество между училищните органи и родителите в решаването на проблема с употребата на наркотични вещества. Това изисква съвместна работа, за да се осигури последователност в мерките и подкрепата, предоставяни на засегнатите ученици.

Комуникацията с родителите е от решаващо значение за

- **Съзване на конфиденциалност за подателите на сигнали.**

- ❖ **Участниците в Екипа за взаимодействие с отговорните институции** подписват декларация за неразгласяване на информация за случаите, които се разглеждат.

- ❖ **Родителите** декларират своето съгласие или несъгласие за получаване на психологическа подкрепа.

- ❖ **Работещите в училище** са задължени да дават навременна информация на компетентните органи, описани в процедурата при установяване случай на употреба и/или разпространение на наркотици, но дискретно и без намеса на лица, които не притежават съответната компетентност.

ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ

ПРИ УСТАНОВЯВАНЕ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И УПОТРЕБА НА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА В ПГТ

„ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ“ – ГР. ПЛОВДИВ

Процедурите са създадени във връзка с „МЕХАНИЗЪМ ЗА ДЕЙСТВИЕ И АЛГОРИТЪМ КЪМ НЕГО В СЛУЧАИ НА УСТАНОВЯВАНЕ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И УПОТРЕБА НА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА В УЧИЛИЩЕ, ДЕЙНОСТИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ПОДГОТОВКА НА УЧИЛИЩНИТЕ ПСИХОЛОЗИ ВЪВ ВРЪЗКА С ПРОБЛЕМА И ИНФОРМАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ С ЦЕЛ ПРЕВЕНЦИЯ“, разработен, съгласно Заповед № РД09-3543/07.08.2023 г. на Министъра на образованието и науката.

Настоящите правила имат за цел прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на разпространение и употреба на наркотични вещества в училище и създаване на по-сигурна училищна среда.

I. Задължения на персонала:

1. Училищно ръководство

- Приема постъпили сигнали.
- Уведомява отговорните институции – МЗ (ОбСНВ), МОН (РУО), МВР (ОДМВР), НСОРБ (общини) (Дирекция „Образование“), АСП (Д “СП”);
- Осигурява възможности в училището за анонимно съобщаване от учениците на информация за употреба на наркотици или разпространение на наркотици. Това се осъществява посредством анонимната кутия за жалби и сигнали или телефонни линии, например: 116 111.

- Осигурява възможност и на родителите да подават директни сигнали за случаи на употреба и разпространение на наркотични вещества.
- Заедно със здравните служби осигуряват подходяща подкрепа и помощ на учениците, които са засегнати от употреба на наркотични вещества. Това може да включва психологическа подкрепа, консултации със специалисти и участие в програми за рехабилитация.

2. Екип за взаимодействие с отговорните институции. Екипът е мултидисциплинарен и включва представител на отдела за закрила на детето в дирекция „Социално подпомагане“, на районното управление на полицията (РУП), на регионалното управление на образованието (РУО), на общинския съвет по наркотичните вещества (ОбСНВ).

- Изготвя план за подкрепа на засегнат ученик
- Изготвя план за превенция с цел предпазване на останалите ученици от употреба и злоупотреба с наркотични вещества.
- Проследява и координира дейностите.

3. Училищен психолог/ Педагогически съветник

- Консултира учениците.
- Предлага подходящи решения.
- Предоставя подкрепа както на засегнатия ученик/ученици, така и на учениците, които съобщават за случаи на разпространение и на употреба на наркотични вещества.
- Съдейства на класните ръководители по въпросите на превенцията на наркотични вещества.
- Провежда обучения и тренинги относно наркотиците.
- Повишава квалификацията си по въпросите на превенция и разпространение на наркотични вещества.

4. Класни ръководители

- Запознават учениците с процедурата за съобщаване на случаи на разпространение и употреба на наркотични средства.
- Реагират при всеки опит на разпространение и употреба на наркотични средства, съгласно утвърдените процедури и приетите правила и последици.
- За всеки опит за разпространение и употреба на наркотични средства попълват бланка (Приложение №15), която предават на психолога или ръководството.
- Провеждат периодично превантивни занятия по проблемите на разпространение и употреба на наркотични средства, като могат да привличат различни специалисти, напр. от отдел „Закрила на детето“, МКБППМН и др.
- Информират учениците за Националната телефонна линия за деца 116 111.
- Информират родителите за дейностите по механизма, както и за приетите правила и процедури.
- Съдействат за включването им в дейностите на ниво училище.
- Повишават квалификацията си за работа по въпросите за превенция, разпространение и употреба на наркотични средства.
- Провеждат тематични родителски срещи.
- Партнират си с родителите за съдействие по превенция и интервенция.

5. Учители, които не са класни ръководители

- Включват темата за наркотиците в учебни единици, при които това е възможно.

- Поощряват и развиват съвместното учене, както и поведение на сътрудничество и взаимопомощ.
- Познават и използват установената система за информирание и съобщаване за случаи на разпространение и употреба на наркотични средства.
- Повишават квалификацията си относно разпространение и употреба на наркотични средства.

6. Дежурни учители

- Спазват стриктно утвърдения от директора график за дежурство, следейки рисковите зони, в които е възможна появата на разпространение на наркотични вещества.
- Реагират според утвърдените процедури.
- Оказват съдействие на колеги.

7. Непедагогически персонал

- Полагат грижи за предотвратяване на разпространение и употреба на наркотични средства.
- Не допускат прояви на разпространение и употреба на наркотични средства и съобщават за тях на класен ръководител, психолог, училищно ръководство.

II. ПРОЦЕДУРА при установен случай на употреба на наркотик и/или разпространение на наркотици.

✚ При установяване случай на употреба на наркотици:

- 1.1. Информира се директорът или заместник-директорът.
- 1.2. Лицето, употребило наркотично вещество, се изолира в свободно училищно помещение;
  - 1.2.1. Медицинската сестра или педагогическия специалист търси лекарска помощ с цел опазване на живота и здравето на ученика.
  - 1.2.2. Случаят се документира.
  - 1.2.3. Класният или помощник-класният ръководител уведомява някой от родителите/ настойник/ възрастен, полагащ грижи за ученика.
  - 1.2.4. Директорът уведомява Социален работник „Закрила на детето“ и психологът/ПС
  - 1.2.5. Създава се Екип за взаимодействие.
    - 1.2.5.1. Изготвя се план за действие с ясно формулирани цели.
    - 1.2.5.2. Въз основа на оценка на употребата и степента на зависимост, извършена от лекар-психиатър или при консултиране от специалист в областта на зависимостите се създават условия за психо-социална рехабилитация на ученика/служителя.

✚ При констатиране на разпространение на наркотични вещества

- Сигнализира се директорът.
  - Сигналът се документира.
  - Създават се условия за конфиденциалност по отношение на подалите сигнала.
  - Директорът уведомява отговорните институции: ОДМВР и ДПС.
  - Създава се Екип за взаимодействие.
  - Планират се дейности.

При установяване случай на едновременна употреба и разпространение на наркотици:

- 1.3. Информира се директорът или заместник-директорът.
- 1.4. Лицето, употребило наркотично вещество, се изолира в свободно училищно помещение;
  - 1.4.1. Медицинската сестра или педагогическия специалист търси лекарска помощ с цел опазване на живота и здравето на ученика.
  - 1.4.2. Случаят се документира, като се създават условия за конфиденциалност по отношение на подалите сигнала.
  - 1.4.3. Класният или помощник-класният ръководител уведомява някой от родителите/ настойник/ възрастен, полагащ грижи за ученика.
  - 1.2.4. Директорът уведомява отговорните институции - МЗ (ОбСНВ), МОН (РУО), МВР (ОДМВР), ПИЦ, НСОРБ (общини) (Дирекция „Образование“), АСП (Д “СП“).
  - 1.2.5. Създава се Екип за взаимодействие.
    - Изготвя се план за действие с ясно формулирани цели.
    - Въз основа на оценка на употребата и степента на зависимост, извършена от лекар-психиатър или при консултиране от специалист в областта на зависимостите се създават условия за психо-социална рехабилитация на ученика/служителя.

Утвърден със Заповед за Утвърждаване на Механизъм за действие и алгоритъм към него в случаи на установяване на разпространение и употреба на наркотични вещества в училище № РД – 06 – ...18.../16.09.2024 г.

КАТЕРИНА ДОДОВА

Директор на ПГТ „Проф.д-р Асен Златаров“